

Fytoproducten zijn vaak kruidenpreparaten. Maar ook preparaten gemaakt uit algen, wieren, korstmossen, gisten, paddenstoelen en boomwortels vallen eronder. Deze diversiteit maakt direct duidelijk dat fytoproducten zich lastig laten vangen in wet- en regelgeving.

Diervoeding

[Carolien Makkink]

Fytoproducten voor

„Ondersteuning van de diergezondheid kan de productie stabiliseren en het gebruik van therapeutische antibiotica verminderen”, aldus Johanna Fink-Gremmels.

Onlangs organiseerde de HAS Den Bosch een symposium naar aanleiding van het project Fyto-V. In dit project werken acht instellingen samen om de mogelijkheden van plantaardige alternatieven ter bevordering van de diergezondheid, met name voor de biologische veehouderij, te verkennen. In drie duo-presentaties werden verschillende aspecten van fytoproducten belicht. Tedje van Asseldonk van het Institute for Ethnobotany and Zoopharmacognosy vertelde samen met biologisch varkenshouder Hans Donkers over het onderzoek dat in het kader van het project Fyto-V wordt verricht. Er zijn meer dan honderd fytopreparaten op de markt en ruim tweehonderd klini-

sche studies naar de werking zijn gepubliceerd. De onderbouwing van de werking van fytopreparaten komt meestal voort uit humane ervaringen of traditie. De meeste studies zijn niet gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. „De huidige wetgeving op het gebied van diergeneesmiddelen en voederadditieven belemmert de ontwikkeling van veelbelovende producten”, vindt Van Asseldonk. Kruiden hebben een multi-target-werking: ze hebben effecten op de microflora, de verteringsfysiologie, het zenuwstelsel, het hormonale stelsel, afweer en meer.

Perspectieven

Johanna Fink-Gremmels van de faculteit Diergeneeskunde en Bart Halkes van PhytoGenix gingen dieper in op het werkingsmechanisme van fytoproducten. Elke plant vormt primaire metabolieten (koolhydraten, eiwitten, lipiden) die noodzakelijk zijn voor het (over)leven van het organisme. Daarnaast maken bepaalde planten secundaire metabolieten aan, bijvoorbeeld om zich te verdedigen tegen vraat of pathogenen. De samenstelling en de gehalten van deze secundaire metabolieten hangen af van de teelt- en oogstcondities en van de wijze waarop de plant of een bepaald deel van de plant wordt verwerkt tot een preparaat (drogen, extractie). De samenstelling van plantaardige preparaten varieert sterk en daardoor kan ook de werkzaamheid van preparaten sterk uiteenlopen. Dit kan overigens wel enigszins worden ondervangen door het eindproduct te standaardiseren.

Fink-Gremmels ziet duidelijk perspectieven voor fytoproducten in de veehouderij, met name ter ondersteuning van de algemene diergezondheid. Maar: „Als een dier echt ziek is, ga ik spuiten”, legt ze uit. „Anders doe ik mijn werk als dierenarts niet goed.”

Vooraf bij de preventie van dierziekten kunnen fytoproducten een rol spelen. „Ondersteuning van de diergezondheid kan de productie stabiliseren en het gebruik van therapeutische antibiotica verminderen”, legt Fink-Gremmels uit. „Toepassing van fytotherapeutica dient gebaseerd te zijn op 'evidence based medicine'. De kwaliteit, veiligheid en werkzaamheid van de producten moeten worden aangetoond.”

Wet- en regelgeving

„Voor registratie van kruiden zijn drie te onderscheiden mogelijkheden”, legt Maria Groot van het Rikilt uit. „Registratie als diergeneesmiddel, diervoederadditief, aanvullend voeder, of als voeringrediënt.” Voor registratie als voeringrediënt geldt als enige eis veiligheid. Het product mag niet voorkomen op de zwarte lijst; voeringrediënten mogen geen gezondheidsclaim voeren. Registratie als diergeneesmiddel is vrijwel onmogelijk voor kruidenpreparaten. De eisen hiervoor zijn zo streng (REGNL dossier), dat fytoproducten hieraan niet kunnen voldoen. Het benodigde onderzoek is erg duur en kruidenproducten kunnen niet worden gepatenteerd. De diergeneesmiddelenwet is volledig ingesteld op enkelvoudige (synthetische) producten, terwijl kruidenextracten altijd combinaties van vele stoffen

